

Tore Jungerstam är doktorand inom GT-exegetik. Hans doktorsarbete görs inom Åbo Akademi där han analyserar den litterära kompositionen av urhistorien, 1 Mos 1:1–11:26.

För mer intressant material gå till www.urhistorien.com eller torejungerstam.academia.edu. Han har skrivit två böcker om Flodberättelsen. Den [ena fokuserar på den Bibliska berättelsen](#), medan [den andra är en komparativ analys](#) som granskar hur den bibliska berättelsen förhåller sig till andra flodberättelser, speciellt den som återfinns i Gilgamesheposet.

Flodberättelsen – Del 1: Helheten

Flodberättelsen är den längsta berättelsen i urhistorien och den utgör största delen av enheten Noachs fortsatta historia som omfattar Första Moseboken 6:9–9:29. Jag kommer att behandla flodberättelsen i fyra artiklar. I den här artikeln kommer jag att vandra genom berättelsen som helhet och jag återkommer till andra intressanta aspekter i påföljande artiklar.¹

Bakgrunden till floden – prologen

Den förra enheten, människans fortsatta historia, avslutades med att floden och Noach introducerades. Precis som i skarven mellan alla andra enheter i urhistorien använder författaren tekniken sammanlänkning, *concatenatio*. Det innebär att han i början av en ny enhet återkommer till ord, uttryck och tema som finns i avslutningen av den förra enheten. Noachs fortsatta historia är mycket tydligt sammanlänkad med människans fortsatta historia. Om man inte inser var enheterna börjar och slutar eller är medveten om tekniken sammanlänkning kan texten verka rörig och upprepande.² Men om man inser hur den hebreiska texten är strukturerad uppenbarar sig i stället litterär briljans.

Den föregående enhetens sista ord var ”Noach hade funnit nåd i HERRENS ögon”. Efter överskriften ”Detta är Noachs fortsatta historia” inleds den nya enheten med en introduktion som avslöjar orsaken till det faktum att Noach hade funnit nåd. En mycket tydlig sammanlänkning således.

*Noach, en rättfärdig man.
Oklanderlig var han i sin generation.
Med Gud vandrade Noach.*

Kontrasten till ”vanligt folk” kommer tydligt fram i det som följer, liksom vad som blir följden av allt detta:

¹ Jag hänvisar den som är intresserad av att veta mer till mina två böcker om flodberättelsen som hittas på www.urhistorien.com eller kan beställas från Slef-Media.

² Se t.ex. det sätt som översättarna av Bibel 2000 låter slutet av människans fortsatta historia bli början av flodberättelsen.

*Men fördärvad var jorden inför Guds ansikte.
Ja, fylld var jorden av orättfärdighet.
Och betraktade Gud jorden: Och se! Fördärvats!
Sannerligen, fördärvat allt kött sin väg på jorden.*

*Och sade Gud åt Noach:
Slutet för allt kött kommer inför mitt ansikte.
Sannerligen, fyllts har jorden av orättfärdighet från deras ansikten.
Och se! Jag fördärvar dem tillika med jorden.*

Prologen präglas av litterär briljans där författaren använder repetition med rik variation. I de 38 ord som utgör slutet av inledningen är det bara sju ord som inte repeteras! Till exempel förekommer "fördärva" tre gånger i tre olika grammatiska konstruktioner.

Beskrivningen av arken

När arken beskrivs finns det några detaljer som är av intresse.

*Gör dig en ark av goferträ.
Bon ska du göra i arken.
Och du ska täcka den invändigt och utvändigt med jordbeck.*

*Och det här är som du ska göra den:
300 alnar längden av arken, 50 alnar dess bredd och 30 alnar dess höjd.
Tak ska du göra till arken och till en aln ska du förfärdiga det ovanifrån.
Och en öppning i arken, i dess sida, ska du placera.
Nedersta, andra och tredje ska du göra henne.*

Det finns mycket som tyder på att den här berättelsen är verkligt gammal. Bland annat det faktum att unika ord används och en del av beskrivningarna därför är svåra att förstå. Ingen vet till exempel vad träslaget "gofer" är. Forskare som Westermann påpekar att träslaget måste ha varit välbekant i den miljö där den här berättelsen först berättades eller skrevs ner. Jordbeck finns naturligt i Mesopotamien och det användes för att göra något vattentätt. Ordet som jag översätter "tak" *tsohar* har i vanliga fall en betydelse som har med ljus att göra. Det översätts därför ibland med "öppning". Men ordet går kanske tillbaka till ett akkadiskt ord som betyder baksida eller rygg. Det används till exempel om den något välvda "ryggen" på en hand. Svårigheten att förstå vad som menas är ett indicium på att texten går tillbaka mycket långt i tiden.

Det hebreiska ordet som används för ark är *teva*. Det används endast om Noachs ark och den vasskorg Mose lades i. Ordet har varit ett mysterium, men man har funnit närbesläktade ord i det semitiska Ebla från ca 2300 f.Kr. Det svenska "ark" kommer från latinets *arca* som har betydelsen "stänga inne" eller "hålla borta".

I min översättning väljer jag att översätta "bon ska du göra i arken". Det är på grund av att ordet i alla andra sammanhang används i samband med fåglar och deras bon. Men det finns ett akkadiskt snarlikt ord som betyder "familj" eller "bo". Även detta är ett tecken på att texten är mycket gammal. Givetvis avses de avdelningar där olika djur skulle vistas.

Arkens omfång är intressant! Arken är ca 150 meter lång, 15 meter hög och 25 meter bred. Sådana proportioner ger bästa möjliga flytegenskaper. En sådan farkost är i praktiken osänkbar. Vem hade undervisat Noach om de här proportionerna? Arken är stor med i medeltal drygt fyra meter i takhöjd på varje våning och med en total yta på cirka 11 000 m². Det är ett mycket stort skepp, men jämför man med de största Viking Line fartygen är de mer än 200 meter långa. Det fartyg som nyligen fastnade i Suez-kanalen är 400 meter långt och världens största skepp var mer än 450 meter långt. Intressant nog är den nya färjan som korsar Kvarken, Auroria Botnia 150 meter lång och 24 meter bred, alltså nästan exakt samma mått som Noachs ark! Den nya färjan är dock nästan dubbelt så hög, ca 30 meter, till övre däck. Det är således betydligt lättare för den att kantra än en farkost med arkens proportioner.

Det som följer i berättelsen är hur Noach och djuren går in i arken, men det avsnittet kommer jag att behandla i en senare artikel eftersom de sekvenserna innehåller en del intressanta utmaningar. I stället går jag nu vidare till beskrivningen av hur floden bryter ut.

Floden bryter ut

Under det sexhundrade året av Noachs liv i den andra månaden under den sjuttonde dagen i månaden. Denna dag brister alla det stora djupets källor och himmelens slussar öppnas. Och det blev regn över jorden 40 dagar och 40 nätter.

Med en exakt datumangivelse anges att nu börjar floden. Vattnet kommer från två håll: från underjordiska källor och som ett våldsamt regn. Uttrycket ”himmelens slussar öppnas” är ett bildligt uttryck. Jag har analyserat alla gånger uttrycket himmelens fönster förekommer och hur regnets källa beskrivs i hela GT i mitt arbete om skapelseberättelsen.³ Det är uppenbart att de bibliska författarna inte trodde att himlavalvet hade fönster genom vilka regnet strömmade ner. De sex gånger uttrycket himmelens fönster förekommer uttrycker det alltid ett överflöd, endera av välsignelser eller förbannelser. De enda gånger uttrycket förekommer i samband med regn är i samband med inledningen och avslutningen av floden. Med det här uttrycket meddelar författaren att det var ett regn långt utöver det vanliga som bröt ut kombinerat med andra källor för vattnet.

³ Hittas på www.urhistorien.com eller kan beställas via SLEF-media.

Vattnet regerar

Och var floden 40 dagar över jorden.

Och ökade vattnet.

Och lyfte arken.

Och den höjdes från jorden.

Och mäktigt blev vattnet.

Och ökade mycket över jorden.

Och vandrade arken på ansiktet av vattnet.

Ja vattnet hade nu blivit mycket mycket mäktigt över jorden.

Och täcktes alla höga berg som är under hela himmelen, 15 alnar ovanför dem hade vattnet blivit mäktigt, ja täcktes bergen.

I detta mäktiga crescendo får vi följa med när vattnet stiger mer och mer och allt mäktigare tills det täcker hela jorden och allt landliv går under.

Vändpunkten

Flodberättelsens vändpunkt inträffar när ”Gud tänkte på Noach”

Och tänkte Gud på Noach och alla djur och all boskap som var med honom i arken.

Och Gud lät en vind blåsa över jorden.

Och avtog vattnet.

Och slöts källorna i djupet och slussarna i himmelen.

Ja, upphörde regnet från himmelen.

Vattnet avtar och snart strandar arken vid Ararats bergsområde där vi får ta del av den vackra fågelepisoden.

Fågelepisoden

Metoden att använda fåglar för att få ledtrådar om förhållandena utanför ett skepp var vanlig i den antika världen. Att även Noach gör så är ingenting unikt. Beskrivningen är dock unikt vacker.

Först skickar Noach ut korpen och efter den duvan.

Och han sände duvan efter den för att se hade vattnet sjunkit undan från markens ansikte.

Men duvan finner ingen viloplats för sin fot.

Och den återvände till honom till arken. Sannerligen vatten på hela ansiktet av jorden.

Och han sände ut sin hand.

Och han tog henne.

Och han förde henne till sig i arken.

Beskrivningen när Noach sträcker ut sin hand och tar duvan till sig och för in henne i arken tycker jag är så vacker. Sedan väntar han en vecka innan nästa försök.

*Och han fortsatte att sända duvan från arken
Och kom till honom duvan vid kvällen
Och skåda! Ett olivblad friskt i dess mun
Och visste Noach, sannerligen sjunkit undan hade vattnet från jorden*

Författaren använder uttrycket *wehinneh*, som jag översätter ”och skåda”. *Wehinneh* är ett specifikt uttryck som man kan förstå som att det anger ett perspektivbyte. Författaren låter oss alltså se med Noachs ögon, från hans perspektiv, hur duvan kommer tillbaka till arken – och vi får se att den har ett friskt olivblad i munnen. Vilken känsla! Nu vet Noach att vattnet sjunkit undan på allvar.

Snart kan Noach öppna upp arken och igen en gång låter oss författaren se med Noachs ögon när han för första gången efter snart ett år inne i arken igen kan blicka ut över en grönskande jord. Han gör det inte bara från den utsikt Ararats bergsområde ger, han gör det från arkens tak, 15 meter ovanför marken.

*Och tog Noach bort täckelset av arken.
Och han betraktade: Och skåda! Torkat upp hade ansiktet av marken.*

Vilken känsla! Uppdraget var utfört. Livet kunde återvända.

Arken lämnas. Nya löften och föreskrifter

Två månader (!) efter att Noach kunnat konstatera att jorden var torr får han slutligen besked om att lämna arken tillsammans med alla djur. Men allt är inte som det var innan floden. Först ger Gud löfte om att en likadan flod aldrig ska återkomma. Sedan meddelar Gud om att dieten ändras. I skapelseberättelsen ges människan en vegetarisk diet. Efter floden kan hon också äta kött.

Innan floden var jorden fylld av all slags orättfärdighet. Våld och mord var en del av detta. Nu ges en föreskrift för att begränsa våldets värde när påbudet om att den människa som tar en annan människas liv själv ska plikta med sitt liv. Motivet som ges är att människan är Guds avbild. Detta uttrycks i denna vackra kiastiska form där alla element återkommer i omvänd ordning:

*Utgjutare av blodet av en människa, genom en människa hans blod ska utgjutas,
ty som Guds avbild har han gjort människan.*

Förbundstecknet – regnbågen

Gud löfte om att en likadan flod aldrig ska återkomma får ett tecken, regnbågen. Betyder det att texten hävdar att det aldrig tidigare har förekommit en regnbåge? Det intrycket kan man få av många översättningar. Det finns också teorier som säger att på grund av olika omständigheter hade det aldrig regnat förrän i samband med floden. Det skulle i så fall betyda att detta verkligen var den första regnbågen. Kanske är det så, kanske inte. Den hebreiska texten gör i vilket fall inte den tolkningen nödvändig. Det texten säger är att Gud *ger* regnbågen som ett tecken. Tiden efter floden ska den fungera som en påminnelse om det löfte som Gud har gett. Man kan göra en jämförelse med den guldring jag har på mitt vänstra

ringfinger. Den började inte existera den 30 juli 1992, men från den dagen, och inte innan, har ringen fungerat som ett tecken på mitt förbund med Carina.

Beskrivningen är mycket vacker. En intressant detalj är att man kan tolka texten så att förbundet beskrivs från två perspektiv. Först från Guds perspektiv och sedan från människans. Det anges inte på annat sätt än att man måste förstå det från sammanhanget. Stöd för den här tolkningen fås bland annat från att samma teknik används i andra mycket gamla texter från den antika främre orienten, bland annat i Gilgamesheposet. Jag markerar det som sägs från Guds perspektiv med blått och det som sägs från människans perspektiv med rött. Helheten omsluts av ett *inclusio* som består av ”Detta är tecknet för förbundet...”. Ett *inclusio* ramar in något man ska uppfatta som en enhet genom att samma ord eller uttryck återkommer.

Och sade Gud: *Detta är tecknet för förbundet* som jag nu ger, mellan mig och mellan er och mellan alla levande varelser med er för alla framtida generationer. Min båg ger jag bland molnen, ja den ska vara som ett tecken på förbundet mellan mig och mellan jorden.

Och det ska bli när jag hopar moln över jorden och den uppenbaras bågen bland molnen. Då ska jag minnas mitt förbund som är mellan mig och mellan er och mellan alla levande varelser av allt kött och det ska inte bli åter vatten till en flod att fördärva allt kött.

Ja det ska bli bågen bland molnen och jag ska betrakta henne och minnas det eviga förbundet mellan Gud och mellan alla levande varelser av allt kött som är på jorden.

Ja sade Gud till Noach: *Detta är tecknet för förbundet* som jag har upprättat mellan mig och mellan allt kött som är på jorden.

Med den här vackra hoppingivande episoden avslutas flodberättelsen.

Nästa artikel

I nästa artikel kommer jag att behandla frågan om hur många djur det egentligen skulle gå in i arken, ett eller sju par, och vad den skillnaden kan bero på. Om det intresserar ses vi då.

Tore Jungerstam

Annan forskning av Tore Jungerstam:

Alla arbeten kan läsas via <https://urhistorien.com> eller torejungerstam.academia.edu. De kan också beställas som böcker från tore.jungerstam@gmail.com.

- 2013 [1 Mosebok 1:1–2:3 och det babyloniska eposet Enuma Elish](#). En analys av det gemensamma i kosmogonin och av texternas syfte. Pro gradu avhandling. Teologiska Fakulteten, Åbo Akademi.
- 2015 [Hur förhåller sig Edenberättelsen till skapelseberättelsen](#). En analys av struktur och innehåll.
- 2016 [Historien om Kain och Abel](#). En analys och kommentar av 1 Mos 4.
- 2017 [En analys och kommentar av 1 Mos 5:1–6:8](#): Adams och människans fortsatta historia.
- 2018 [Noachs fortsatta historia](#). En analys och kommentar av 1 Mos 6:9–9:29.
- 2018¹ [Flodberättelsen i GT och Gilgamesheposet](#). En komparativ analys.
- 2020 [1 Mosebok 1:1–2:3 och det babyloniska eposet Enuma Elish](#). En analys av det gemensamma i kosmogonin och av texternas syfte. En bearbetad upplaga med förklaringar till hebreisk text.
- 2021 [Översikten av nationerna](#). En analys och kommentar över 1 Mos 10.
- 2021¹ [Babels torn samt Shems fortsatta historia](#). En analys och kommentar av 1 Mos 11:1–26.
- 2023 [Terachs fortsatta historia](#) – berättelserna om Abraham. 1 Mos 11:27–25:11. Översättning med litterär analys.
- 2024 [Jona bok](#). Översättning med kommentar.